CZU: 351.746.1:070.13(498)"1980/1989" https://doi.org/10.59295/lrr2024.38

Cultură și poliție politică în România comunistă. Operațiunea "Bastionul"

Gabriel MOISA
UNIVERSITATEA DIN ORADEA
0000-0001-8140-1196

Culture and political police in communist Romania. Operation "Bastion". In the early 1980s, one of the few clandestine publications in Romania appeared in Oradea. Its name was Ellenpontok (Counterpoints). It was edited by a group of Hungarian intellectuals from Oradea and Cluj-Napoca. A total of 8 issues were published. The first was Kovacs Tiberiu Attila, in 1983, followed by Toth Karoly with his wife one of the few clandestine publications appeared in Oradea. Her name was Ellenpontok (Counterpoints). It was edited by a group of Hungarian intellectuals from Oradea and Cluj-Napoca. A total of 8 issues appeared. The initiators was Ara-Kovács Tiberiu Attila and Tóth Károly, they being supported from Cluj-Napoca by the poet Géza Szőcs. In the pages of the magazine they published first of all representatives of the Hungarian elite, but we also find some names from the Romanian elite in exile. After these events, most of those involved left the border, most of them, 1984, and the writer Szocs Geza in 1986, the latter in the Federal Republic of Germany

Keywords: Magazine of culture, Ellenpontok, politics, Securitate, Oradea, Cluj-Napoca

Creșterea temperaturii în relațiile bilaterale româno-ungare în anii 1980, în sensul în care, pe fondul accentuării crizei regimului de la București și a politicilor inițiate de Mihail Gorbaciov, Ungaria devenea tot mai curajoasă în conturarea unui discurs menit a invoca situația pretins dezastruoasă a comunității maghiare din România, guvernul român, prin structurile sale de supraveghere, era tot mai atent la manifestările elitelor maghiare, dar nu numai, din România. Desigur, lucrurile erau departe de a fi normale din foarte multe puncte de vedere într-un stat totalitar, așa cum era și cel condus de Nicolae Ceaușescu. Situația afecta însă întreaga societate românească nu numai un anumit grup, fie el și etnic. În orice caz, anii 1980 au fost unii dintre cei mai complicați din întreaga istorie a țării în secolul trecut.

În acest context, susținuți și de guvernul de la Budapesta, din ce în ce mai mulți reprezentanți ai maghiarilor din Transilvania au inițiat acțiuni menite a genera stări tensionate în România, cu precădere în Transilvania. Unele erau extrem de grave prin consecințele lor, precum atentatul cu bombă petrecut în chiar reședința județului Covasna, efectuat la 5 iunie 1984, când „*un extremist maghiar din Sfântul Gheorghe a amplasat o bombă artizanală pe statuia lui Mihai Viteazul din central ora-*

șului”[1]. Rezultatul a fost catastrofal, întrucât a fost ucis un copil de 12 ani, care se juca cu mingea în apropiere. Cele mai multe dintre aceste acțiuni erau pașnice, însă urmăreau să creioneze o stare de nemulțumire crescândă în România, cu precădere în sânul maghiarilor din România[2], iar trecerile clandestine peste frontiera româno-ungară în dublu sens erau tot mai frecvente[3].

În acest context, Securitatea română era foarte atentă la orice inițiativă venită dinspre comunitatea maghiară cu potențial destabilizator și iritant, iar cazul de față reprezintă unul dintre multele situații de acest gen din România.

La începutul anilor 1980, în Oradea a apărut una dintre puținele publicații clandestine din România. Numele ei a fost *Ellenpontok* (Contrapuncte). Aceasta a fost editată de un grup de intelectuali maghiari din Oradea și Cluj-Napoca. În total au apărut 8 numere. Inițiatorii ei au fost Ara-Kovács Tiberiu Attila şi soții Tóth Károly, aceștia fiind sprijiniți, de la Cluj-Napoca, de către scriitorul Szőcs Géza. În paginile revistei au publicat, în primul rând, reprezentanți ai elitei maghiare: Szőcs Géza, Ara-Kovács Attila, Tóth Károly Antal, Tőkés László, Tamás Gáspár Miklós, Takács Ferenc, Szilágyi Sándor, Molnár János, Keszthelyi András, Mészáros István, însă regăsim și câteva nume provenite din elita românească aflată în exil: Monica Lovinescu, Paul Goma, Virgil Ierunca, Mihnea Berindei, Mihai Corne. Cei mai mulți dintre autorii maghiari ai materialelor făceau parte din Cenaclul literar ”Ady Endre” din Oradea[4].

Cenaclul funcționa în Oradea deja de câțiva ani și intrase în atenția organelor de Securitate mult mai devreme decât momentul elaborării revistei *Ellenpontok*. Astfel, în aprilie 1978, Inspectoratul de Securitate al Județului Bihor deschidea un Dosar de Urmărire Informativă (DUI) intitulat ”Bastionul”, menit a supraveghea membrii Cenaclului literar ”Ady Endre”. În vederea relizării acestui demers urmau a fi recrutați mai mulți informatori din jurul celor implicați și chiar din interiorul cenaclului. În această etapă a planurilor, scopul nu era de a desființa cenaclul, ci de a-l controla prin înlocuirea liderului acestuia, adică a lui Tóth Károly cu ”*persoane corespunzătoare din punct de vedere politic*”[5].

Planul de măsuri elaborat în acest sens prevedea ca, pe lângă preluarea sub control a cenaclului și neutralizarea lui din perspectiva potențialelor probleme ce ar fi putut fi cauzate regimului, să fie instalată tehnică operativă, microfoane mai ales, în interiorul domiciliilor liderilor grupului, mai ales al lui Ara-Kovács Attila[6], considerat a fi unul dintre cei mai reprezentativi membri.

Elaborat de ofițerul operativ de caz, maiorul Alexandru Andraș, și supervizat de maiorul Ioan Sălăjan, șeful Serviciului I al Inspectoratului Județean de Securitate Bihor, planul operativ consemna faptul că, potrivit informațiilor obținute de la mai mulți informatori, în principal de la sursa ”Juhasz Endre” din Oradea, ”*un*

---

1 *Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității. Fond documentar*. Dos. 18.291, 1984. Vol. 14, ff. 423-424 (în continuare *ACNSAS*).

2 *ACNSAS. Fond documentar*. Dosar. nr. 10.758. Vol. 18, f. 62; *Idem*. *Fond documentar*. Dos. nr. 3647. Vol. 2, f. 174.

3 Gabriel Moisa. *Avancronica unei revoluții programate. Anul 1989 în Bihor*. Oradea-Cluj-Napoca: Editura Muzeului Țării Crișurilor /Editura Mega, 2019, pp. 305-338.

4 *ACNSAS*. *Fond informativ*. Dos. 210560. 1984. Vol 1, ff. 1-3 verso.

5 *Ibidem*, f. 1.

6 *Ibidem*.

grup de elemente tinere au reușit să atragă sub influența lor atât conducătorul cenaclului cît și pe cei care participă la ședințele acestuia, formând un current de opoziție împotriva a tot ce vine din partea organelor sau persoanelor oficiale, considerând că trebuie să ducă lupta împotriva liniei oficiale pe tărâm literar"[7].

Bazându-se pe cele spuse de informatori, maiorul Alexandru Andraș făcea și aprecieri legate de valoarea literară sau artistică a celor implicați în activitățile cenaclului, ajungând la concluzia că "*așa-zisele creații ale acestora sunt lipsite de valoare artistică și literară*"[8]. Mult mai grav, în opinia lui, era faptul că realizările acestora "*conțin aspecte ce pot fi interpretate într-o direcție nedorită, se autoconsideră reprezentanți ai modernismului...*"[9]. Concluzia lui era clară: membrii cenaclului nu fac altceva decât să facă "*apologia decadentismului*" și tocmai de aceea trebuiau monitorizați cu mare atenție.

Din grupul de "*elemente tinere*" care au căzut în atenția Securității la acel moment făceau parte Zudor Ioan Anton, Kovacs Tiberiu Attila și Hunyadi Matyas. Primul, Zudor Ioan Anton, de naționalitate maghiară, era cunoscut ca promotor al unor idei "*cu caracter naționalist*"[10], acesta mai fiind în atenția structurilor de securitate și cu alte prilejuri. Kovacs Tiberiu Attila, student la fără frecvență în anul V la Facultatea de Filozofie a Universității "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, era "*neîncadrat în câmpul muncii*"[11], ceea ce pentru epoca respectivă ridica deja suspiciuni legate de moralitatea și "*decadentismul*" său. Era considerat un element care "*parazitează*" societatea socialistă și care trebuia îndrumat pentru a se "*încadra în muncă*". În fine, Kovacs Tiberiu Attila era, de asemenea, în atenția Securității fiind între intelectualii maghiari din Oradea, o parte a lor grupați în Cenaclul "Ady Endre", "*cunoscuți cu poziție naționalist-iredentistă*"[12]. Conform datelor deținute de ofițerii care urmăreau acest caz, aceștia aveau legături strânse cu mai multe persoane de etnie maghiară din Oradea, Cluj-Napoca și chiar Târgu Mureș, cunoscute cu atitudini antiromânești. În fine, Hunyadi Matyas, cel mai tânăr dintre membrii acestui grup, având doar 20 de ani în momentul elaborării planului de măsuri, deținea din start vina de a nu fi "*încadrat în câmpul muncii*[13]". Acesta fusese "*avertizat pentru activități dușmănoase și naționalist-iredentiste*"[14] încă din 22 noiembrie 1977 în cadrul unei întâlniri cu unul dintre ofițerii de Securitate.

Cu toții nutreau sentimente calde față de Ungaria vecină și reci, critice și de desconsiderare pentru România. De asemenea, ei fuseseră receptați deja de Securitate ca având adesea poziții iredentiste, de sprijinire a pretențiilor din ce în ce mai vizibile ale Ungariei comuniste la adresa Transilvaniei și de negare a Trianon-ului, pretenții care s-au conturat din ce în ce mai clar pe parcursul anilor '80[15].

Informatorii și sursele din jurul cenaclului transmiseseră ofițerilor faptul că în cadrul întâlnirilor cenaclului s-a discutat despre o "*teorie a celor dinăuntru-dina-*

---

7 *Ibidem.*
8 *Ibidem.*
9 *Ibidem.*
10 *Ibidem.*
11 *Ibidem.*
12 *Ibidem.*
13 *Ibidem.*
14 *Ibidem.*
15 Gabriel Moisa. *Avancronica unei revoluții programate*....., pp. 35-65.

fară”, fără a înțelege foarte bine despre ce era vorba. Întrucât credeau că era vorba despre legături cu exteriorul țării, ofițerii s-au activat la modul foarte serios, în vederea verificării celor implicați, dorind să știe cine a lansat această teorie, cu ce scop, cine sunt adepții acesteia și, mai ales, dacă există legături cu persoane din alte localități sau din afara României[16].

Din acel moment au fost stabilite o serie de măsuri operative, menite a preveni ”*activității dușmănoase*” din cadrul Cenaclului literar ”Ady”. Prima invocată era ”*înlocuirea conducerii cenaclului cu persoane competente și care corespund din punct de vedere politic*[17]”. Aceasta trebuia să fie secondată de, cel puțin, alte câteva măsuri vizând destrămarea grupării semnalate ori documentarea activității ”dușmănoase” a celor semnalați.

În vederea ducerii la îndeplinire a acestor ordine, urmau a fi contactate toate sursele și informatorii din jurul grupului. Cea mai importantă dintre acestea era sursa ”Juhasz Endre”, întrucât se afla în relații foarte apropiate cu doi membrii ai Cenaclului ”Ady”, Nagy Béla și Töke Csaba. Aceștia erau socotiți de organele de Securitate ca ”*persoane competente în a verifica teoria menționată mai sus*”[18]. De la aceștia, dar și de la alții, urmau a fi obținute exemple concrete și amănunte despre această teorie ”*în sensul concretizării (cu aspect de la diferite ședințe ce au avut loc și cu care ocazie cei semnalați s-au situat pe poziția teoriei menționate)*”[19]. Pentru o mai bună operaționalizare și pentru a afla detalii cât mai cuprinzătoare despre această zonă de interes, maiorul Alexandru Andraș solicita sursei să participe la toate ședințele Cenaclului ”Ady Endre”, pentru a putea documenta în detaliu problemele de interes.

Pe lângă Nagy Béla a fost direcționat și informatorul ”Ioan Bărdac”, aflat în legătura unui alt ofițer de Securitate, lt. col. Ioan Budai. Acesta era identificat ca fiind în relații foarte apropiate cu Nagy Béla, sperându-se, astfel, că vor fi obținute numeroase date de interes care vizau obiectul investigației. Lui ”Ioan Bărdac” i se cerea să facă de așa manieră, încât să fie invitat de către prietenul său la ședințele cenaclului, pentru a vedea direct ce se întâmplă acolo și discuțiile purtate de membrii acestuia[20].

În paralel, pe linie de partid, urma făcută o analiză asupra activității șefului cenaclului, astfel încât acesta, Toth Karoly, să fie schimbat din funcție, având în vedere că era membru al Partidului Comunist Român. Chestiunea trebuia rezolvată până la 30 aprilie 1978. De asemenea, se studia problema instalării în locuința lui Kovacs Tiberiu Attila a unor mijloace speciale de ascultare, întrucât ”*există semnalări mai vechi din care rezultă că la locuința acestuia vin și musafiri din RPU*”[21]. Același lucru trebuia realizat și în Sala Mică a Casei de Cultură a Sindicatelor din Oradea, locul de desfășurare a ședințelor Cenaclului ”Ady Endre”[22]. Pentru primul obiectiv termenul până la care problema trebuia rezolvată era 24 aprilie 1978, iar pentru cel de-al doilea 15 mai 1978.

---

16 *ACNSAS*. *Fond informativ*. Dos. 210560. Vol 1, f. 2.
17 *Ibidem*.
18 *Ibidem*.
19 *Ibidem*.
20 *Ibidem*, f. 2 verso.
21 *Ibidem*.
22 *Ibidem*, f. 3.

Instalarea dispozitivelor de ascultare în casa lui Toth Karoly nu s-a dovedit a fi tocmai ușoară. Pentru a duce la îndeplinire demersul, a fost organizată o amplă acțiune de legendare. Astfel, informatorul "Valentin", foarte bun prieten al celui în casa căruia urmau a fi puse dispozitivele, i-a invitat pe soții Toth Karoly într-o excursie la începutul lunii august 1978. Pe perioada excursiei, maiorul Alexandru Andraș, împreună cu șeful Sectorului "T" din Securitatea Bihor, a pătruns în locuința celor doi soți, unde au montat dispozitivele de ascultare. Terenul fusese pregătit dinainte până în cele mai mici detalii. Maiorul Andraș știa, bunăoară, inclusiv faptul că cheile folosite de cei doi soți la ușa apartamnentului erau chei simple și, prin urmare, ușa putea fi deschisă foarte ușor de cineva priceput. Chestiunea a fost rezolvată până la 15 august 1978[23].

În același timp, pentru a documenta cât mai bine activitatea grupului avut în vizor urma a se lua legătura cu "*organele noastre din Cluj-Napoca și Tg. Mureș, pe de o parte, de a le semnala existența acestei teorii, iar pe de altă parte, de a cunoaște dacă la cenaclurile literare din zonal lor de activitate a apărut sau nu această teorie*"[24]. La ședințele Cercului literar "Ady Endre" erau invitate și personalități ale culturii și științei de origine maghiară din diverse orașe ale României. Atunci când se întâmpla acest lucru, Securitatea își intensifica atenția, pentru a vedea ce se întâmplă și mai ales ce se discută, întrucât cu aceste ocazii participau mult mai multe persoane. Așa a fost cazul în luna mai a anului 1978 când au fost invitați istoricii clujeni Jakó Zsigmond și Benkő Samu. În câteva zile au fost identificați toți cei prezenți la ședința cenaclului, iar o parte a lor au fost "*audiați în scop documentar*"[25] la Securitate, pentru a vedea ce s-a discutat acolo.

Părea că lucrurile sunt sub controlul Securității. La 21 mai 1980 însă, Inspectoratul Județean Cluj de Securitate transmitea colegilor lor din Oradea o notă semnată de șeful instituției, general-maior Constantin Ioana, prin care anunța despre demersurile unor membrii ai Cenaclului "Ady Endre" din Oradea de a publica o revistă în limba clandestină, în limba maghiară[26].

Din acest moment Securitatea Bihor a început un filaj foarte sever la adresa celor mai mulți dintre membrii importanți ai Cenaclului "Ady Endre", pentru a descoperi dacă cele semnalate de ofițeri din Securitatea Cluj se adeveresc.

Rapoartele informative semnalau întâlnirile membrilor aflați în vizor atât în locuințele deținute de aceștia, cât și în diverse locații din oraș. Toate erau foarte bine documentate de ofițerii care îi filau, inclusiv cu fotografii care să dovedească activitatea lor. Dintr-unul dintre acestea, datat 13 decembrie 1980, aflăm, bunăoară, că Kovacs Tiberiu Attila, filat cu numele conspirativ de "Kos", s-a întâlnit cu un grup de prieteni, printre care și Papp Jozsef, la domiciliul lui Kertesz Attila. Cu toții făceau parte din Cenaclul "Ady Endre", iar în cadrul discuțiilor s-au făcut referiri la o publicație clandestină[27]. Fotografiile ilustrau prezența grupului la locuința lui Kertesz Attila.

---

23 *Ibidem*, f. 3 verso.
24 *Ibidem*, f. 2 verso.
25 *Ibidem*, f. 3.
26 *ACNSAS. Fond informativ.* Dos. 210560. Vol 1. f. 257.
27 *Ibidem*, f. 306

Papp Jozsef (2) împreună cu Kovacs Tiberiu Attila (1)
filați de organele de Securitate la 13 decembrie 1980.
Sursa: ACNSAS. Fond informative. Dosar nr. 210560. Vol 1, f. 301

Anii următori au marcat noi episoade în care cei implicați în cadrul operațiunii ”Bastionul” au fost urmăriți și filați de organele de Securitate. Pentru a documenta activitatea grupului, au fost realizate numeroase interceptări telefonice, supravegheri, filaje și fotografii menite a susține cu argumente acuzele care li se aduceau.

Cei vizați erau surprinși în diverse ipostaze, inclusiv benigne, din viața de zi cu zi, și făcă nicio legătură cu cazul, precum în fotografia alăturată în care Kovacs Tiberiu Attila este surprins alături de o profesoară de la Școala Generală nr. 3 din cartierul Nufărul[28].

Alteori, cei vizați erau surprinși în activitate „operativă”, fiind fotografiați în momentele în care se întâlneau, precum cazul lui Papp Jozsef, surprins în momentul în care se pregătea de intrare în locuința lui Kovacs Tiberiu Attila în ziua de 22 februarie 1982. În acel moment, în casa acestuia se afla și un cetățean venit în vizită din Ungaria.

Faptul că aveau conexiuni în Ungaria comunistă îi făcea pe membrii grupului să fie considerați periculoși pentru securitatea națională. Aceștia primeau adesea vizitele unor cunoscuți din țara vecină, prin intermediul cărora și transmiteau, probabil, mesaje sau numere ale revistei în Ungaria. Securitatea cunoștea acest lucru urmărindu-i foarte atent de fiecare dată când primeau vizite de acest fel și documenta fiecare întâlnire, precum a fost cea din 22 februarie 1981.

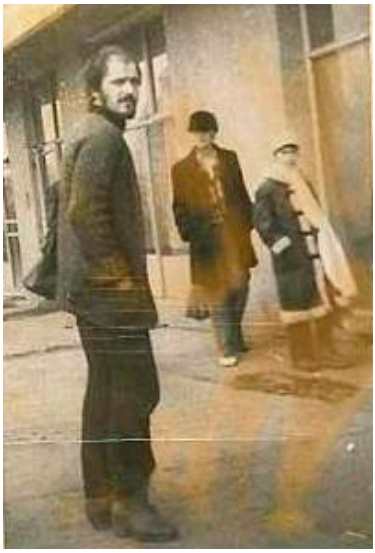
În 20 octombrie 1981, Kovacs Tiberiu Attila primea vizita unui alt cunoscut din Ungaria. Instituția represivă a aflat și numele celui sosit, Balogh Ivan. Securitatea a fost prezentă și ea cu interceptări și un filaj foarte atent, materializat într-o cantitate apreciabilă de rapoarte informative și fotografii.

[28] Astăzi Colegiul Național ”Onisifor Ghibu” din Oradea

Kovacs Tiberiu Attila alături
de profesoara de la Școala Generală nr. 3
din Nufărul

Sursa: ACNSAS, fond informativ,
dosar nr. 210560, vol 1, f. 301

Papp Jozsef fotografiat în momentul intrării
la Kovacs Tiberiu Attila la 22 februarie 1981.

Sursa: ACNSAS, fond informativ,
dosar nr. 210560, vol 1, f. 301

Mașina cetățeanului din Ungaria parcată în
fața domiciliului lui Kovacs Tiberiu Attila la
22 februarie 1981.

Sursa: ACNSAS. Fond informative.
Dosar nr. 210560. Vol 1, f. 301

Cetățeanul din Ungaria prezent la domiciliul
lui Kovacs Tiberiu Attila în data de 22
februarie 1981.

Sursa: ACNSAS. Fond informative.
Dosar nr. 210560. Vol 1, f. 301

Kovacs Tiberiu Attila (1) îl conduce la gară pe prietenul său din Ungaria, Balogh Ivan (2).

Sursa: ACNSAS. Fond FCX. Dosar nr. 2456. Vol 11, f. 180

Kovacs Tiberiu Attila (stânga) la plimbare prin oraș împreună cu Balogh Ivan (dreapta).

Sursa: ACNSAS. Fond FCX. Dosar nr. 2456. Vol 11, f. 180

Supravegherea informativă a continuat și în anii următori. Asta nu a împiedicat grupul vizat să reușească editarea unei reviste „samizdat” intitulată *Ellenpontok*. Conform datelor Securității, primul număr a apărut în aprilie 1982. Deși s-a aflat pe urmele membrilor grupului în permanență, Securitatea nu a reușit să zădărnicească apariția publicației. Mai mult, aceasta a aflat despre existența ei de la Radio Europa Liberă abia la data de 25 august 1982[29].

Întrucât lucrurile erau din ce în ce mai serioase, șeful Direcției I-a din Departamentul Securității Statului, general-maior Aron Bordea, solicita șefului Securității Oradea, colonelul Traian Sima că „*având în vedere caracterul deosebit de grav al informației, precum și efectul nociv ce îl are popularizarea acesteia în rândul cetățenilor de naționalitate maghiară, organizați imediat măsuri complexe de verificare și contracarare, prin acțiuni ferme, a oricăror înscenări de această natură*”[30]. Aron Bordea cerea,

[29] *ACNSAS. Fond FCX*. Dosar nr. 2456. Vol 11, f. 76.
[30] *Ibidem*.

de asemenea, ca toate datele obținute în acest caz *"să ne fie raportate în referite cu acțiunea Revista*"[31], ceea ce însemna deschiderea unui alt Dosar de Urmărire Informativă, orchestrat direct de către Direcția I-a din cadrul Departamentului Securității Statului din București.

Dealtfel, întraga activitate a celor care au activat în cadrul Cenaclului "Ady Endre" din Oradea sau au realizat revista *Ellenpontok* au fost urmăriți în cadrul mai multor Dosare de Urmărire Informativă deschise la nivel local: *Bastionul,* poate, cel mai consistent, *"Sabău", „Vasile*" etc., în timp ce de la București, acțiunile s-au derulat în cadrul unor dosare având alte nume de cod „*Revista*" și „*Oponenții 83*"[32].

Peste numai câteva zile, colonelul Traian Sima, alături de maiorul Ioan Sălăgean, șeful Serviciului I din Securitatea Bihor, raportau generalului Aron Bordea[33] faptul că unul dintre colaboratori, "Ioan Bărdac", născut în anul 1945, de meserie "*jurist, consultant al unor cercuri romano-catolice, autor a mai multor studii de drept, a reușit să fotocopieze primele două numere ale revistei*"[34]. Exista convingerea că "Ioan Bărdac" urma să pună la dispoziția organelor de Securitate și celelalte numere ale revistei.

Printre măsurile avute în vedere a fost și aceea a supravegherii informative permanente, ceea ce a creat o mare cantitate de material informativ, interceptări și fotografii realizate în timpul filajului. Acestea din urmă demonstrează, prin numărul lor foarte mare, eforturile făcute pentru a documenta orice întâlnire a membrilor grupului între ei sau cu alte persoane.

Intrată pe fir, Securitatea a rezolvat rapid cazul, astfel că în foarte scurt timp grupul a fost destructurat. În octombrie 1982, Securitatea nu știa încă cine sunt autorii materialelor din revistă. Nu peste mult timp însă, Securitatea clujeană a aflat despre implicarea scriitorului clujean Géza Szőcs în acțiune și a dispus percheziționarea locuinței acestuia. Așa s-a ajuns la grupul din Oradea. Prima care a fost percheziționată a fost locuința lui Tóth Károly, liderul Cenaclului "Ady Endre".

Editorii revistei *Ellenpontok* nu au fost arestați, însă pe parcursul lunilor ianuarie-aprilie 1983 aceștia au fost chemați la declarații de mai mute ori. În mai 1983, toți membrii grupului au fost achitați, iar dosarul clasat. Există multe semne de întrebare legate de ce a determinat acest tratament înțelegător al autorităților comuniste. Există mai multe explicații. Este posibil ca regimul să nu dorească să facă multă vâlvă în jurul acestei probleme, pentru a nu o internaționaliza. Apoi, regimul Ceaușescu se găsea încă în perioada în care era interesat de păstrarea unei imagini de putere politică frecventabilă, nedorind subminarea eforturilor în acest sens. În plus, trebuie să o spunem, impactul nu a fost unul notabil în rândurile publicului.

---

31 *Ibidem.*

32 William Totok, *Ellenpontok, o revistă clandestină din timpul lui Ceaușescu* https://m.rfi.ro/articol/stiri/social/ellenpontok-o-revista-clandestina-timpul-lui-ceausescu (accest la 5 noiembrie 2020)

33 Aron Bordea a fost între 1980-1986 șeful Directiei I – Politic a Departamentului Securității Statului, structură care se ocupa cu urmărirea opozantilor regimului comunist. Între 1986-1989 a condus Directia Pasapoarte. În perioada 1970 – 1980 a fost seful Securitatii Judetului Dambovita

34 William Totok, *Ellenpontok, o revistă clandestină din timpul lui Ceaușescu*. https://m.rfi.ro/articol/stiri/social/ellenpontok-o-revista-clandestina-timpul-lui-ceausescu (accest la 5 noiembrie 2020)

Kovacs Tiberiu Attila (1), Kertesz Attila (2), Papp Jozsef (3), o trecătoare (4),
un trecător (5) fotografiați la Braseria de pe strada Romană
(azi ”La Nuiele” str. Aleea Emanuil Gojdu).
Sursa: ACNSAS. Fond FCX. Dosar nr. 2456. Vol 11, f. 76

Kovacs Tiberiu Attila și Papp Jozsef, alături de un ”individ”, fotografiați în spatele Teatrului de Stat din Oradea
Sursa: ACNSAS. Fond FCX. Dosar nr. 2456. Vol 11, f. 76

Din revista *Ellenpontok* au apărut 8 numere, între aprilie și octombrie 1982, totalizând 293 pagini[35]. Cercetătorul Csongor Janosi este de părere că revista a apărut la Oradea ca urmare a unor impulsuri personale ale grupului format din membrii Cenaclului ”Ady Endre”, soții Tóth Károly și Kovacs Tiberiu Attila, susținuți de scriitorul maghiar clujean Géza Szőcs. Motivele personale au fost dublate însă de cele colectiv-comunitare maghiare, legate de încercarea eșuată de a înființa în orașul de pe Crișul Repede o revistă în limba maghiară încă din anul 1980. Inițial, aceștia au adresat un memoriu Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Uniunii Scriitorilor din România vizând acceptarea înființării unei reviste de cultură asemeni publicațiilor *Korund* din Cluj sau *Igaz Szó* din Târgu Mureș. Ei subliniau în memoriu faptul că, dacă nu va fi posibil așa ceva, atunci să apară măcar periodic ca un supliment al revistei de cultură și literatură de limba română *Familia* din Oradea”[36]. Demersurile lor nu au avut nicio finalitate și s-a ajuns la elaborarea samizdatului *Ellenpontok*.

După aceste evenimente, majoritatea celor implicați au plecat peste graniță, cei mai mulți în Ungaria. Primul a fost Kovacs Tiberiu Attila, în 1983, urmat de Tóth Károly cu soția, 1984, și de scriitorul Géza Szőcs în 1986, acesta din urmă în Republica Federală Germania[37].

---

35 *Samizdatul “Ellenpontok” (“Contrapuncte”)* https://www.rri.ro/ro_ro/samizdatul_ellenpontok_contrapuncte-2578103 (accesat la 4 noiembrie 2020).
36 *Ibidem*
37 *Ibidem*